Regionshuset
Viborg

Oplevelsesøkonomi og Landdistrikter
Skottenborg 26
Postboks 21
DK-8800 Viborg
Tel. +45 8728 5000
kontakt@rm.dk
www.rm.dk

2. udkast

Dato 05-05-2008
1-33-76-95-07

Notat om arbejdet med internationale oplevelsesfyrtårne i 2008

1. Indledning

Vækstforum for Region Midtjylland har udpeget oplevelsesøkonomi som et centralt indsatsområde og har bl.a. sat en proces i gang med at etablere et antal internationale oplevelsesfyrtårne. Oplevelsesfyrtårnene skal omsætte regionens viden, kreativitet og udviklingsdynamik inden for oplevelsesøkonomi og regionens erhvervsmæssige styrkepositioner.

I januar 2008 besluttede vækstforum at give 11 konsortier en indledende udviklingsfinansiering på op til 1 mio. kr. til analyse og forprojekt, som skal undersøge og kortlægge potentialerne for et internationalt fyrtårn. Der er i alt bevilliget 9 mio. kr. af Region Midtjyllands midler til erhvervsudvikling.

For at bistå arbejdet med at vurdere om konsortierne kunne opnå indledende udviklingsfinansiering har der været nedsat et uvildigt, internationalt ekspertpanel. Ekspertpanelets opgave har været at vurdere projekterne og komme med anbefalinger til Vækstforum om projekternes markedsmæssige nyskabelse, forretningsmæssige grundlag og organisatoriske bæredygtighed. Ekspertpanelet har bestået af følgende 3 personer:

- Peter Sand, direktør for spillestedet Train i Århus
- Lars Bernhard Jørgensen, adm. direktør i Wonderfull Copenhagen
- Rolf Røtnes, seniorøkonom hos ECON Pöyry, Norge

Ekspertpanelet er sammensat på baggrund af deres fagspecifikke viden om oplevelsesøkonomi og udviklingstrends – samtidig med et

lokalt specifikt, nationalt og internationalt kendskab. I vurderingen af de nye ansøgninger vil der være behov for at supplere ekspertpanelet med yderligere internationale ressourcepersoner, der fx kan bidrage med en mere detaljeret vurdering af projekternes markedsmæssige grundlag.

Region Midtjylland er pt. ved at indgå resultatkontrakter med konsortierne om kravene for det videre arbejde frem til afrapportering ultimo oktober 2008. Afrapporteringen indleveres med en eventuelt ny ansøgning, der skal munde ud i udvælgelse og beslutning af et mindre antal fyrtårnsprojekter om egentlig risikovillig udviklingsfinansiering. Det er forventningen, at udviklingsfinansieringen vil være i størrelsesordenen 5-15 mio. kr. pr. konsortium i perioden 2009-2011.

Medfinansieringen vil fx kunne anvendes til uddybende analyser, etablering af sekretariat/organisation, udvikling af markedsføring og samarbejde mellem relevante aktører. Midlerne vil ikke kunne anvendes til fysisk blivende investeringer. Midlerne til den fortsatte udvikling af de udvalgte internationale oplevelsesfyrtårne skal komme fra privat medfinansiering, EU's regionalfond og Vækstforums regionale udviklingsmidler. Notatet indeholder derfor en nærmere vurdering af projekterne i forhold til statsstøttereglerne og krav fra EU's regionalfond.

Dette notat beskriver endvidere arbejdet med de internationale oplevelsesfyrtårne frem til januar 2009. Notatet opstiller både krav til afrapportering for de midler, der blev tildelt konsortierne i periode frem til efteråret 2008 og samtidig beskrives udvælgelseskriterier og processen frem til medio 2009 med opnåelse af regional medfinansiering og eventuel indstilling til EU-medfinansiering.

2. Overordnet tids- og procesplan

Processen frem til endelig beslutning om hvilke konsortier der skal modtage støtte i næste fase falder i fem trin:

1. trin	*Kriterier for udvælgelse af konsortier i næste fase*	*april – juni*
	a) Udarbejdelse af grundlagsnotat (nærværende) primo april	medio april
	b) Dialog med ekspertgruppe om afrapporterings- og udvælgelseskriterier	26. maj
	c) Indhold af notat om arbejdet med internationale oplevelsesfyrtårne forelægges Vækstforum	Primo juni
	d) Krav til afrapportering og ansøgning udmeldes (kan hvis behov udmeldes uformelt tidligere)	Medio juni
2. trin	*Afrapportering og ansøgning*	*aug.- okt.*
	a) Dialogmøde med konsortier	11. august
	b) Frist for afrapportering og ansøgning	31. oktober
3. trin	*Vurdering og beslutning*	*nov. – jan.*
	a) Praktiske forberedelse	sep.-okt

	b) Skriftlige vurderinger fra ekspertgruppe	10. november
	c) Vurdering fra internationalt ekspertpanel	10. november
	d) 2-3 møder i ekspertgruppe	20. nov. – 11. dec.
	e) Aflevering af indstilling	17. december
4. trin	*Ansøgninger fremlægges vækstforum med henblik på prioritering og bevilling af regional medfinansiering* På baggrund heraf kan der eventuelt igangsættes et arbejde med henblik på opnåelse af EU-medfinansiering fra Regionalfonden.	*24. januar*
5. trin	*Vækstforum godkender indstilling til Erhvervs- og Byggestyrelsen om EU-medfinansiering*	*Forår 2009*

3. Krav til afrapportering

De konsortier, der på baggrund af en resultatkontrakt med Region Midtjylland modtager midler til initial udvikling af oplevelsesfyrtårne, skal senest 31. oktober 2008 aflevere en samlet afrapportering til Region Midtjylland. Nedenfor er opstillet en vejledende ramme til afrapportering.

Afrapportering skal afleveres på engelsk (dog kun hvis der søges om yderligere udviklingsfinansiering, fase 4) og kan følge nedenstående forslag til disposition:

- Executive summary
- Formål med udviklingsprojektet
- Status for gennemførte aktiviteter i henhold til resultatkontrakten
- Hvilken relevant ny viden er generet og til hvilket formål kan den anvendes
- Hvilken afklaring er der skabt i forhold til projektets videre fremdrift
- Hvilke udfordringer har projektet afdækket og/eller løst
- Hvad er de kritiske faktorer for projektets videre fremdrift – og hvordan kan de imødekommes
- Økonomisk oversigt/afrapportering for gennemførte aktiviteter
- Vurdering af nuværende udbytte for deltagende parter af aktiviteterne
- Indhentning af udtalelse om projektstatus fra alle relevante aktører
- Hvilke nye aktører er kommet til projektet og hvad er deres rolle/bidrag, herunder private virksomheder, videninstitutioner og offentlige myndigheder
- Dokumentation af internationale aktiviteter/partnerskaber og inddragelse af internationale eksperter/kompetencer
- Projektets organisatoriske status og forankring
- Hvilken læring omkring samarbejde mellem projektets aktører er indhøstet

Afrapporteringen skal endvidere indeholde en kopi af eventuelt udarbejdede analyser. Hvis analyserne er udarbejdet på dansk skal der udarbejdes et engelsk resumé.

4. Skabelon for ansøgning til det regionale vækstforum

På baggrund af afrapporteringen har konsortierne mulighed for at ansøge vækstforum om yderligere risikovillig udviklingsfinansiering. Det er et krav, at konsortierne har afleveret en tilfredsstillende afrapportering for at komme i betragtning til yderligere udviklingsfinansiering.

I forbindelse med denne anden ansøgningsrunde nedsætter Region Midtjylland en task force bestående af medarbejdere fra Region Midtjylland og eksterne konsulenter, der skal bistå konsortierne med råd og sparring i forbindelse med formulering af ansøgning. En task force har udelukkende til formål at yde vejledning og rådgivning og kan ikke anvendes i det konkrete arbejde med at formulere en ansøgning.

Ansøgningen for yderligere risikovillig kapital skal afleveres senest 31. oktober 2008.
Ansøgningen afleveres på engelsk.
Ansøgningen skal indeholde følgende:

- Beskrivelse af koncept og idé
- Mål for projektet og forventet udbytte af udviklingsfinansieringen
- Samlet budget og dokumentation for ekstern offentlig eller privat medfinansiering
- Projektets internationale, nationale, regionale og lokale forankring og opbakning
- Detaljeret forretningsplan med markedsbeskrivelse, salg og markedsførings aktiviteter, organisering, økonomisk driftsoversigt, finansieringsoversigt
- Detaljeret projektplan for perioden 2009-2011
- Dokumentation af relevante aktørers deltagelse i konsortiet
- Risikoanalyse og vurdering af, hvordan relevante udfordringer håndteres
- Overvejelser i forhold til lovgivning og regelgrundlag

Det er desuden et krav, at der skal nedsættes en følgegruppe med relevante aktører. Region Midtjylland kan vælge at være repræsenteret med en observatør i følgegruppen.

Vækstforum for Region Midtjylland vil på baggrund af ansøgningsmaterialet og vurderingen fra ekspertpanelet afgive indstilling til Regionsrådet om medfinansiering af projektet under forudsætning af, at projekterne opnår medfinansiering fra EU's regionalfond.

De projekter, som opnår tilsagn fra Vækstforum om udviklingsfinansiering, vil herefter have mulighed for at udarbejde en ansøgning til EU's regionalfond. Ansøgningsproceduren vil således foregå i to faser, hvor Vækstforum i første omgang udelukkende indstiller til Regionsrådet om Region Midtjyllands regionale udviklingsmidler og anbefaler de egnede projekter at søge regionalfonden. Fordelen ved denne model er, at de projekter, der ikke opnår medfinansiering fra Vækstforum behøver ikke at anvende ressourcer på en ansøgningsprocedure til regionalfonden.

Det forventes, at konsortierne bidrager med privat medfinansiering af oplevelsesfyrtårnene på minimum 25 pct. af det samlede budget. Privat medfinansiering kan bestå af værdien af medarbejdertimer, udgifter til rejser og udgifter til udstyr anvendt projektet samt direkte kontante tilskud fra private eller fonde.

5. Regelgrundlag for finansiering af oplevelsesfyrtårne
Dette afsnit beskriver de relevante principper for støtte fra EU's regionalfond samt gennemgår kort statsstøttereglerne i relation til oplevelsesfyrtårnene.

Finansiering af oplevelsesfyrtårne kan enten ske på baggrund af Region Midtjyllands egne midler inden for regional udvikling eller gennem EU's regional- eller socialfond. EU's regional- eller socialfond kan dog maksimalt medfinansiere 50 pct. af projektets samlede budget.

For at opnå medfinansiering fra EU's regional- eller socialfond skal projekterne opfylde en række krav. Helt overordnet skal projekter være forenelige med traktaten og de retsakter der udstedt i forbindelse med udmøntningen af traktaten. Derudover har Fællesskabet en række politiker og aktioner, der fx vedrører konkurrenceregler, offentlig udbud, beskyttelse og forbedring af miljøet, fjernelse af uligheder og fremme af ligestilling mellem mænd og kvinder, som projekterne skal opfylde.

I forbindelse med indstilling af støtte til et fyrtårnsprojekt bør der lægges vægt på følgende overordnede principper:

1. **Additionalitet**. Det støttede projekt skal være supplerende i forhold til den aktivitet, der ville kunne finde sted uden støtten. Ansøgeren må som minimum erklære, at projektgennemførelsen ikke ville kunne ske i samme omfang, på samme tidspunkt eller inden for samme tidsramme uden støtten.
2. **Nyhedsværdi**. Det støttede projekt skal fremme og integrere innovative og nyskabende aktiviteter. Det betyder, at projektet bør have en demonstrationsværdi på regionalt og nationalt niveau.
3. **Soliditet**. Støttemodtager skal sandsynliggøre, at de har den fornødne tekniske, økonomiske og organisatoriske styrke til at gennemføre projektet.
4. **Væsentlighed**. Det støttede projekt skal være rettet mod en af de fire vækstkilder (innovation, iværksætteri, menneskelige ressourcer og IKT/ny teknologi), have positiv indflydelse på regionens vækstvilkår, understøtte vækstforums erhvervsudviklings-strategi og gennemføres som en større sammenhængende satsning.
5. **Krone-til-krone**. Det støttede projekt skal finansieres efter krone-til-krone-princippet. Det betyder, at EU-tilskuddet skal modsvares af en tilsvarende national finansiering. Den danske finansiering kan komme fra både offentlige og private aktører.

For at modtage midler fra EU skal fyrtårnsprojekterne definere en støttemodtager, der er de projektdeltagere, der gennemfører projektet. Støttemodtager kan være juridiske eller fysiske personer, fx offentlige myndigheder, institutioner, herunder offentlige lignende, fonde og deltagere i netværk.

Der ydes ikke tilskud fra regionalfondsprogrammet til private virksomheder medmindre de indgår i et netværk. Et netværk der består af mindst 5 deltagere, der ikke er interesseforbundne, kan opnå tilskud til sine aktiviteter. Deltagere i et netværk kan fx være viden- og uddannelsesinstitutioner, GTS-institutter, kompetencecentre, brancheorganisationer, erhvervs-servicecentre, lokale erhvervsråd, kommuner, konsulentfirmaer eller andre private virksomheder.

Tilskud til fyrtårnsprojekter i oplevelsesøkonomien kan ske til :

1. Rådgivning, analyser og udviklingsaktiviteter. Her er der tale om støtte til "bløde" projekter, der navnlig kommer SMV'ere til gode, såsom fx rådgivning, etablering af samarbejde og netværk og erfaringsudveksling.

Den konkrete indsats, der kan støttes (under regionalfondsprogrammet) skal være rettet mod at styrke innovation, videndeling og videnopbygning, etablering og udvikling af nye virksomheder og anvendelse af ny teknologi.

Det indebærer en afgrænsning af indsatsen fra projekter, som ikke har et direkte vækstkildefokus, fx infrastrukturprojekter med generelt attraktivitets-, bosætnings- eller turismesigte. Vedr. sidstnævnte kan generelle markedsføringskampagner ikke støttes.
Det bemærkes, at der dog vil kunne ydes tilskud til fremme af natur- og kulturressourcerne som potentiale for udviklingen af bæredygtig turisme.

Fyrtårnsprojekterne skal finde deres hjemmel under innovation, videndeling og videnopbygning. Her kan støttes udvikling af nye oplevelseskoncepter og – produkter. Fx i et samspil mellem turisterhvervet og andre sektorer.

De støtteberettigede udgifter, der kan støttes er alle projektrelevante udgifter, der er nødvendige for at gennemføre projektet og som afholdes inden for projektperioden og betales inden tilskuddets udbetaling.

Der kan fx ydes tilskud til løn til ansatte, som deltager i gennemførelsen af strukturfondsprojekter. Der kan også ydes tilskud til indirekte omkostninger, der relaterer sig til de projektansatte. Det kan fx være husleje i lejede lokaler, varme, telefon og kontorhold. Bemærk der er særlige regler for opgørelsesmetoden.

EU's statsstøtteregler
Såfremt der indgår private virksomheder i et støtteberettiget netværk skal EU's statsstøtteregler overholdes. Grundlæggende er der lidt forenklet to tilgange til at overholde EU's statsstøtteregler, som privat virksomhed. Enten kan man gøre brug af de minimis reglerne eller gruppefritagelser og rammebestemmelser. Hvilket regelsæt, der bør anvendes må bero på en konkret vurdering af det pågældende projekt herunder de involverede virksomheder.

6. Kriterier for udvælgelse af projekter til 4. fase
Internationale fyrtårne der skal opnå risikovillig finansiering skal vurderes på baggrund af en række kriterier, der eksplicit skal iagttage de forhold der gør sig gældende omkring regelgrundlaget, jf. afsnit 5.

På baggrund af erhvervsstrategien for det midtjyske vækstforum og EU's program for Den Europæiske Regionalfond i Danmark 2007-2013 lægges der i udvælgelsen vægt på følgende kriterier:

Projektets nyhedsværdi:
- Projektet skal sikre etablering af en nyskabende og original idé og koncept, der har en stor markedsmæssig nyskabelse
- Der skal dokumenteres internationalt udsyn og inddragelse af de rette internationale aktører

Projektets soliditet:

- Der skal fremlægges et organisatorisk, finansielt og kompetencemæssigt bæredygtigt konsortium bag ansøgningen
- På baggrund af en detaljeret forretningsplan skal det kunne dokumenteres at idéen og konceptet er økonomisk bæredygtigt og på sigt vil kunne få en realistisk driftsøkonomi. Det skal ske i form af konkrete analyser, herunder markedsanalyser. Centrale vurderinger skal udarbejdes/verificeres af uafhængige eksperter
- Der skal præsenteres en arbejdsplan og budget for projektomkostninger i perioden 2009-2011, herunder ekstern privat og offentlig medfinansiering
- Der skal dokumenteres, at der er indgået klare aftaler af bindende karakter organisatorisk og økonomisk med relevante konsortieparter og samarbejdsparter

Projektets videndeling:

- For at sikre en bred regional og lokal opbakning til de regionale oplevelsesfyrtårne skal dokumenteres bred inddragelse af regionale og lokale parter f.eks. kommuner og vidensinstitutioner
- Alle relevante lokale, regionale og nationale aktører skal være inddraget i projekter og deres rolle skal dokumenteres

Konsortierne søger midler til perioden 2009-2011, men Region Midtjylland kan løbende vurdere om konsortierne lever op til de aftalte mål og aktiviteter. Opfylder konsortierne ikke de opstillede mål har Region Midtjylland ret til at stoppe finansieringen.

7. Supplering af det internationale ekspertpanel

Ansøgningerne behandles af et internationalt ekspertpanel, der vurderer projekterne ud fra en samlet vurdering af de opstillede udvælgelseskriterier. Ekspertpanelet afgiver en vurdering og anbefaling til Vækstforum om medfinansiering. Det er Vækstforum for Region Midtjylland, der indstiller til Regionsrådet hvilke projekter der skal modtage yderligere medfinansiering.

For at sikre en kvalificeret og indgående vurdering af ansøgningerne udvides ekspertgruppen fra den indledende runde med yderligere 2-3 internationale ressourcepersoner inden for særlige områder. På baggrund af drøftelser med det nuværende ekspertpanel afdækkes hvilke specifikke kompetencer ekspertpanelet skal suppleres med. De supplerende internationale eksperter skal besidde globale spidskompetencer omkring oplevelsesøkonomi og erfaringer i relation til finansiel og organisatorisk vurdering af oplevelsesprojekter. Følgende specifikke kompetencer overvejes tilknyttet ekspertpanelet: [fastsættes endeligt efter dialog med det nuværende ekspertpanel]

- Finansielle kompetencer inden for oplevelsesøkonomi og finansiel erfaring med oplevelsesprojekter
- Internationale erfaring med organisering og gennemførelse af større oplevelsesprojekter
- International viden om trends inden for oplevelsesøkonomi

I perioden april-juni identificeres og kontaktes de relevante internationale ressourcepersoner. Medio 2008 indgås aftaler med de internationale ressourcepersoner. Hver international ekspert vil modtage alle ansøgninger umiddelbart efter ansøgningsfristens udløb den 31. oktober og vil senest den 10. november skulle indsende deres skriftlige vurdering af ansøgningerne på baggrund af de opstillede kriterier og deres viden/erfaring.

8. Ekspertpanelets arbejde

Det oprindelige ekspertpanel gennemfører parallelt med de internationale ressourcepersoner hver en skriftlig vurdering af projekterne på baggrund af de opstillede kriterier.

På baggrund af deres egen vurdering af projekterne og vurderingerne fra de internationale eksperter skal ekspertgruppen afgive indstilling til Vækstforum for Region Midtjylland om, hvorvidt, i hvilket omfang og på hvilke betingelser én eller flere ansøgninger skal tilbydes yderligere udviklingsfinansiering i perioden 2009-2011.

Ekspertpanelet mødes 2-3 gange for at diskutere i hvilken grad projekterne lever op til udvælgelseskriterierne samt bliver enige om en samlet indstillinger til vækstforum.